

Somogyi Károlyné felvétele

Új tízemeletes lakóház

A Hódmezővásárhely felől érkezőket új látvány fogadja a József Attila sugárút—Budapesti körút kereszteződésében: egy új tízemeletes lakóház. Felvételünk néhány nappal ezelőtt készült — akkor még a legfelső szinten dolgoztak az építők —, a hiányzó elemek azóta már a helyükre kerültek

Kifordult a zsilip a helyéről... Százéves gátszakadás Megemlékezés a Tisza mellett

Évfordulókra bőven akad alkalmunk mostanában. Az a tény, hogy száz évvel ezelőtt szakadt fel a zsilip a kistiszai csatornaórháznál (a nagyfai Tisza-meder mellett) szerencsére úgy is fölfogható, hogy száz éve nem volt gátszakadás a mostani vízügyi igazgatóságunk területén. Ebben az átfordításban már ünnepelhetünk is, az előzőben legfőbb megemlékezhetnénk. Tegnap délelőtt a hajdani tragédia színhelyén jöttek össze a vízügyi igazgatóság dolgozói, hogy emlékezzenek, és egyúttal ünnepeljenek a száz év alatt sikeresen elhárított veszedelmeket.

Kemény Lászlóné, a vásárhelyi szakaszmérnökség helyettes vezetője tartott példás pontosságú és részletességű előadást. Zsilipet építettek ide annak idején vaskapuval, de fölfehetően rosszul számolt a tervező, és rosszul alapozott a vállalkozó is, ezért fordulhatott elő, hogy a megrendelő leve nem akarta átvenni a készre jelentett munkát. Felső nyomásra volt kénytelen mégis meghajolni, és ebből lett a katasztrófa. Alig érte el a Tisza vízszintje a töltés lábát — 672 centimétert mértek csupán! — 1887. június 1-jén délelőtt rövid egy óra alatt kifordult a zsilip a helyéről, és a folyó vize mérhetetlen erővel rohant a zsilipcsatornába, onnan pedig a ki vételesen gazdag természetű földet. Tizenhat na-

pig tartott a „rohamos ár”. Vásárhely határából kilenczeker, Szegedéből nyolcezer hektár került a víz alá. A védekezés majdnem százezer akkori forintba került, összesen 578 családnak osztottak segélyt, és adtak búzákat. Tagadhatatlanul műhiba történt tehát építés közben, és ez bőven ad tanulságokat a mai vízmérnököknek is, de remélhetően az utánuk jövőknek is.

Simády Béla igazgató mondta el először a véleményét, és ez egyúttal a későbbiek alaphangját is meghatározta. Nincsen olyan alacsony vizállás — mondotta —, amelynél az árvédelem nyugodtan alhatna. Amikor a víz eléri a töltés lábát, már nem lehet békéidő. Igaz, mindig a helyreállítások után derül ki, mennyi volt a kár, és ez mindig figyelmeztet utólag is, hiszen pontos munkával és alapos ellenőrzéssel megelőzhető lett volna, de az emberáldozatok soha nem fejezhető ki forintban. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy itt emberéletben nem esett kár Bartsch Lajos arra hivatkozott, hogy a felső nyomás, amire végül mégis átvették a zsilipet, legyen örök tanulsága minden átvevőnek. Akár bővíthetnénk is gondolatai körét, és mindenféle átvételre alkalmazhatnánk. Kardos Imre arról beszélt, ragaszkodjanak továbbra is hozzá, hogy töltésbe tervezett műtárgynál a kivitelező is a víz-

ügy legyen. A megbízhatóság és a nyugalmunk múlik rajta. Zárójelként utána a példák: ahol idegen vállalatnak adták ki a munkát, szinte mindenütt akadtak komplikációk. Amikor például a vesszősi gátórháznál vezették át a nyomócsövet, többször is szét kellett veretni. Ott ugyan megtalálták a felelősöket, de a legvégén egyedül azok maradtak a pácban, akik időközben meghaltak már.

Az is sarkalatos tanulsága a tegnapi megemlékezésnek, hogy akkor kell a hibákról beszélnünk, amikor rendben mennek a dolgaink. Minden védekezéshez úgy kell hozzáfognunk, hogy itt töltés nem szakadhat! A legkisebb lazaságnál is egy büntetés lehet, az azonnali elbocsátás. Veszély esetén egyszerűen nem szabad tévednünk. Ezt is érdemes lenne más területekre is kizselyesíteni, mert hihetetlenül sokan találnak mentségeket kimondottan trehány munkájukra is.

Ünnepélyes pillanat volt, amikor az egyik hozzászóló kijelentette, a tiszai árvédelem megszervezésével, illetve a szabályozással két hollandiányi terület nyertünk Tiszaújfalutól Titelig vissza a víztől. Büszkének lehetünk elődeink munkájára, és úgy kell dolgoznunk, hogy ránk is büszkének legyenek utódaink. Az emlékünnepségen Vágás István, a vízügyi igazgatóság főmunkatársa elnökelt

H. D.

Műanyagok a mezőgazdaságban

Hétfőn Budapesten, a Medosz székében megkezdődött a műanyagok a mezőgazdaságban elnevezésű nemzetközi szimpózium (CIPA) X. kongresszusa. Az ötnapos tanácskozáson 25 ország mintegy 300 kutatója és gyakorlati szakembere cseréli ki tapasztalatait a műanyagok gyártásáról és felhasználásáról.

A kongresszust Dobóczy István mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes nyitotta meg. Hangsúlyozta a mezőgazdaságban, ahol mind szélesebb körben használják a különféle műanyagokat, arra kell törekedni, hogy segítségükkel tovább javítsák a termékek minőségét, s ahol

lehet, csökkentsek a ráfordításokat. Az alkalmazástechnikai tapasztalatok nemzetközi cseréje is tovább viheti a fejlesztést, ennek érdekében javítani kell az információcserét és a propagandát. Keresni kell azt is, hogy milyen területen lehet még felváltani a hagyományos anyagokat műanyagokból.

A tanácskozás első napján a szakemberek arról számoltak be, hogy a kutató-fejlesztő munka eredményeként a hagyományos fóliák mellett már számos országban megjelentek az úgynevezett környezetbarát műanyagok; így például a fényre bomló és a vízben oldódó hártyszerű műanyag fóliák

Az MNB közleménye

A vállalatok és szövetkezetek hitelkeresletének befolyásolása és az egyensúly javítása érdekében a Magyar Nemzeti Bank június 1-jei hatállyal 2 százalékkal megemelte a bankok és pénzügyintézetek által igénybe vett rövid lejáratú refinanszírozási hitelek kamatát. Ugyanilyen mértékben emelkedik a június 1-je után viszontleszámítolásra benyújtott váltók kamatlába is. Nem módosul az exportból származó követeléseket finanszírozó jegybanki hitelek kamatlába. Az intézkedés a lakosság által igénybe vett hitelek kamatait nem érinti (MTI)

A munkaerő ára

Sokat dolgozunk? „Lassan már oda jutok, hogy hétköznapokon a hosszabb újságcikkeket sem lesz se időm, se energiám, se idegzetem elolvasni, semhogy pihenni tudnék. Legfeljebb addig, amíg alszom. Napi hat-hét órát. A többi hajtás.” — Ezt, s a hozzá hasonló monológokat egyre többen mondják. Lassan társadalmi szavalókórusban is hallhatjuk. (Ha lesz időnk, figyelünk a nagy hajtás közepette meghallani.) Mind többen és többen dolgozunk ugyanis naponta többet és még többet. A szociológiai felmérések szerint az aktív dolgozóknak több mint kétharmada vállal túlmunkát, mert az életszínvonal tartásához szüksége van a plusz jövedelemre. A kereső lakosság nagy többsége mostanság napi 12-14 órát dolgozik.

A főállás, a főmunkaidő után jön a vgmk-ban, mellékfoglalkozásban, vállalkozásban, fúsiában, kalákában, szerződött paprikaföldön, kiskertben, háztájiban végzett munka, a maszek tervezés, az óradás, a magánrendelés, a bedolgozás, a lakás, a ház körüli „csinálj magad, azal is spórolsz”. Ha a tényleges munkával töltött időhöz hozzákalkuláljuk a munkahely(ek) megközelítésére, utazásra, átöltözésekre stb. fordított időt, azon kapjuk magunkat, hogy a 12-14 óra kettővel-hárommal több is: s mindössze 8-10 óra marad a pihenésre, a regenerálódásra. Amde ebben a 8-10 órában (főként a nőket terhelve) benne van még a „házi műszak” a bevásárlás, főzés, mosás, vasalás, takarítás, gyermekellátás. A pihenésre fordított idő egyre kisebbedik.

Az az időnk fogy, ami arra lenne szánva, hogy segítsen nap nap után újratermelni a munkaerőnk. S nemcsak a hétköznapokon, de a hét végeken is, sőt az évi rendes szabadság idején is fogyatkozik a pihenésre fordított idő. A szabadságot sokan elaprózva veszegetik ki, pár napos aktuális családi vagy éppen kiskerti, lakásfelújítási s hasonló akcióra, azaz munkára szánva. Hogy ezzel is plusz pénzhez: ki nem adott összegekhez vagy többletjövedelemhez jussanak. A plusz jövedelemszerzés, a plusz munkabér — amire legtöbbször valóban szükség van — kezdi szabályozni az időnk, energiáinkat; munkánkat és erőnköt.

Hát persze — vághatja rá bárki — hiszen közismert a tétel, hogy a munkabér a munkaerő ára. Így igaz a klasszikusoknál, az elméletben. Itt és most azonban jó lenne arra is figyelni, hogy a mi gyakorlatunk szerint a munkaerő ára nemcsak a munkabér! Merthogy a munkaerő árán benne van a munkát végző (azaz a munkaerő) testi, lelki egészsége, épsége, újratermelési képessége is. Amire ebben a fokozódó munkateherben, a hajtás, a plusz munkavállalások közepette egyre kevesebbet figyelünk. Pedig de nagy árat fizetünk érte!

Felmérések, statisztikák bizonyítják, hogy például 1973 és 82 között a magyarok egészségi állapota (nyolc európai országot tekintve) rohamosan romlott: vezetünk az infarktustlistán, másodikok vagyunk a keringési rendszer betegségeiben. „dicsőségdobogón” állunk az alkoholizálók között — s mindent összeszedve, első vagyunk a halálozási arányszám

emelkedésében. A lelkek egészségromlását bizonygatják az öngyilkosok, az önmagukat és másokat idegileg pusztítók, a családdúlások. 1985-ben Csongrád megyében minden második házasságot felbontottak. A válások 70 százalékában „osztzkodtak” a gyerekeken is! A népművelők, könyvtárosok, a munka melletti továbbképzést szervezők tapasztalatai pedig azt összegezik, hogy egyre kevesebbet fordítunk időnkől a szellemi épségünkre, a művelődésünkre. Elalszunk a tévé előtt a fotelben, kiesik az újság, a könyv a kezünkől, ha este olvasni akarunk. Mert a szervezet követeli a magáét: az alvást, a pihenést, a kikapcsolódást. Akkor is, ha megpróbálunk nem törődni ezzel. Akkor is, ha nem figyelünk oda az egyre több munka közepette a munkaerőnk állapotára és újratermelésére.

Részben nehezedő életfeltételeinktől kényszerítve, részben saját túlzó igényeink, megbillent értékrendünk által vezelve, már-már önkiszákmányolást folytatunk, nemigen törődve azzal, hogy ez hová vezet. Pedig annak, aki ezen az úton jár, látnia kellene a zsákutcát jelző táblát. A gyengébb helyzetfelismerésük kedvéért esetleg azt is felírhatnánk erre az iránymutatóra, hogy „lerobbanásveszély”. Mert valóban az van! Agyondolgozott szervezetünk könnyen felmondja a szolgálatot, „lerobban” az egészségünk. A nap kétharmad részét munkával töltő esti lelki lázadásai (a „nem bírom már ezt így tovább”), s a gyógyírnek, erőadónak vélt alkoholizálás, a fáradság szülte családi feszültségek, s az előlük a még több munkába menekülés egyenes út az érzelmi torzulásokhoz. A művelődésre, lépéstartásra való képtelenség pedig egyenesen vezet a szellemi megtorpanáshoz, leépüléshez.

Lerobbanva pedig nem lehet előbbre haladni! Sem az egyéneknek, sem a társadalomnak. Egészséges, magát biztonságban érző, kulturált dolgozókra van szükség az előbbre mozdulni akaró gazdaságnak. A gazdasági újratermelésnek az az igazi eszköze. Eppen ezért nem szabad figyelmen kívül hagynunk, elhanyagolnunk a munkaerő újratermelését — sem egyéni, sem társadalmi szinten! Ahhoz, hogy a gazdasági reform társadalmilag elfogadható és továbbfejleszhető legyen, számos szociálpolitikai ellensúlyt és garanciát kell hozzáépíteni.

A társadalmi újratermelés feltételeinek egy részét azonban magunknak kell megteremnünk. Például azzal, hogy végiggondoljuk az önkiszákmányolás miérettel és következményeit. Azzal, hogy reálisan mérjük fel a saját teherbírást: igényeinket és lehetőségeinket. Azzal, hogy több gondot fordítunk a munkaerő újratermelésére: a pihenésre, az egészséges életmódra, a családra, a művelődésre. Egyéni és társadalmi szinten egyaránt. Eszrevesszük, felismerjük a figyelmeztető jeleket, s nem azt az irányt célozzuk, ami a „lerobbanás”-hoz vezet. — A bevezetőben idézett monológ, s a hasonlóak igenis figyelmeztető jelek: vigyázzunk, ne váljon össznépi szavalókórusává! Túl nagy ár lenne a munkaerőnkért.

Szabó Magdolna

Piros László köszöntése

— Megettem a kenyérem javát, mégis én előre szeretek nézni, nem a múltba. Erőm szerint még mindig dolgozom. Jelenleg is tagja vagyok a városi pártbizottságnak, és évtizedek óta elnökölök az szmt-ben. — Többek között ezt mondta el magáról Piros László, a munkásmozgalm Szegeden igen jól ismert alakja azon a háziünnepségen, melyet hetvenedik születésnapja tiszteletére tegnap rendeztek a szegedi városi pártbizottságon.

Pedig joggal hivatkozhatna a múltra, hiszen életútja korántsem volt eseménytelen. Piatalembereként a szovjet frontra került, ahol fogcsába esett. Majd 1945 januárjában a szovjet hadsereggel érkezik haza Magyarországra. Vezérőrnagyként a határőrség és a belső karhatalom parancsnoka volt 1950–53-ig. Belügyminiszter 1954–56-ig.

Lassan három évtizede él és dolgozik Szegeden. A kely Sándor, a Szegedi Szalámigyár és Húsbakombinát vezérigazgatójaként ment nyugdíjba. Közéleti tevékenysége a Tiszaparti városban is folytatódott. Tanácsstag, a városi tanács végrehajtó bizottságának tagja.

Korán megismerkedett a megyei pártbizottság titká

Piros László (középen) Horváth Károlyné és Székely Sándor társaságában

szakszervezeti munkával is, hiszen 1945 óta tagja az Élelmiszeripari Dolgozók Szakszervezetének. Jelenleg még mindig aktív, vezet például az szmt nyugdíjasbizottságát, de számitanak rá a SZOT-ban is.

A háziünnepségen Székely Sándor, a Szegedi városi pártbizottság első titkára tisztelettel és szeretettel szól Piros László életútjáról. A történelem sodrában, ha kellett, fegyverrel, más-ker építőmunkával szolgált a szocializmus ügyét.

Horváth Károlyné, a Kívánjuk, úgy legyen.

B. E.